

Inhoud

Voorwoord	7
Het Goede Boek	13
Max	19
Zeno	23
Waarom	27
Zelfs het onmogelijke	35
Omhoog	39
Reus	45
Eruit	49
Wie heeft mijn kaas gepikt?	53
Ik heb jouw kaas gepikt	59
Muren	65
De doolhof in de muis	69
Een muis als geen ander	75
Sommige muizen zijn reuzen	77
Discussievragen	81
Opmerkingen voor docenten	91

Opmerkingen voor bestuurders en leidinggevendenden	95
Vragen aan de auteur	99
Dankwoord	103
Over de auteur	107

Voorwoord

Wanneer er van een boek meer dan twintig miljoen exemplaren zijn verkocht, moet je alleen al uit respect voor de lezers ervan uitleggen waarom je de boodschap van het boek ter discussie stelt. Ik hoop dat het lukt om dat in deze eerste pagina's in het kort te doen. Maar het echte antwoord ligt in de fabel zelf.

Dit boek is geschreven – en kan gelezen worden – als een opzichzelfstaand werk. Maar het is niet verwonderlijk dat mij vaak wordt gevraagd of het bedoeld is als een weerlegging of een uitbreiding van *Wie heeft mijn kaas gepikt?* (WHMKG). Of om het anders te formuleren: zeg ik dat de boodschap van WHMKG verkeerd is of alleen maar onvolledig? Het antwoord is: allebei.

Voor wie veel grote (of kleine) veranderingen in zijn leven doormaakt of heeft doorgemaakt is WHMKG fascinerend. Het boek helpt ons eraan

herinneren dat we moeten accepteren dat dingen veranderen, dat ze buiten onze invloedssfeer liggen en dat we de kracht moeten hebben om door te gaan en ons aan te passen. Dit is geen verkeerde boodschap, noch een triviale. Maar zij is niet volledig. Zelfs wanneer aanpassing de enige haalbare optie lijkt te zijn, moeten we meer doen dan de verandering klakkeloos accepteren en ons vol enthousiasme eraan overgeven. We moeten proberen na te gaan waarom de verandering aan ons wordt opgedrongen, hoe we in de toekomst meer grip op ons leven kunnen krijgen, of we wel de juiste doelen najagen en wat ervoor nodig zou zijn om aan de doolhoven te ontsnappen waarin we altijd de plannen van anderen moeten uitvoeren. Met andere woorden, effectieve aanpassing is niet voldoende voor succes of geluk.

Verder is de boodschap van WHMKG in bepaalde opzichten niet alleen onvolledig, maar zelfs gevaarlijk. Misschien moeten we er nog eens goed over nadenken voordat we anderen

aanraden dat ze beter hun beperkingen kunnen omarmen. Misschien zouden we toekomstige innovators, probleemoplossers, ondernemers en leiders niet moeten aanraden hun wereld gewoon als een gegeven te zien en te stoppen hun tijd te verdoen met zich afvragen waarom de dingen zijn zoals ze zijn. Misschien moeten we ophouden met mensen vertellen dat ze maar muizen zijn, op zoek naar kaas in de doolhof van iemand anders. Ik weet dat dit niet per se de boodschap is van WHMKG, maar veel lezers hebben het wel zo opgevat.

Het doel van dit boek is om lezers te helpen erachter te komen waardoor ze echt beperkt worden en hen aan te sporen de stappen te ondernemen die nodig zijn, niet alleen om hun gedrag maar ook om de omstandigheden te veranderen. Wanneer mensen worden geconfronteerd met sterke tradities, dwingende sociale normen, beperkte middelen en hoge verwachtingen van anderen, onderschatten ze snel hun vermogen

om hun eigen toekomst te bepalen, hun omgeving opnieuw in te richten en de beperkingen waarmee ze geconfronteerd worden te overwinnen. Succes op het vlak van carrière en persoonlijke ontwikkeling, innovatie, ondernemerschap en groei, creativiteit en probleemoplossing hangt vaak juist daarvan af: het vermogen om vraagtekens bij veronderstellingen te zetten, de omgeving opnieuw in te richten en het spel volgens je eigen regels te spelen.

In dit boek wordt – net zoals in WHMKG – een verhaal verteld over muizen die in een doolhof wonen. In dit geval zijn de hoofdpersonen drie bijzondere en avontuurlijke muizen: Max, Zeno en Reus. We zien hoe hun levens zich ontwikkelen en elkaar doorkruisen. Gaandeweg ontdekken we dat we allemaal – in plaats van alleen maar op veranderingen te reageren en naar kaas te zoeken – de mogelijkheid hebben om aan de doolhof te ontsnappen of de doolhof naar onze zin te veranderen. We kunnen de omstandighe-

den en werkelijkheid creëren die we willen, maar we moeten eerst van het vaak diep ingesleten idee af dat we niet meer dan muizen in ander-mans doolhof zijn. Zoals Zeno uitlegt: ‘Weet je, Max, het probleem is niet dat de muis in de doolhof zit, maar dat de doolhof in de muis zit.’

Dit boek is geschreven voor mensen en organisaties die zich opgesloten voelen in hun huidige omstandigheden; voor mensen die hard werken en misschien zelfs succesvol zijn, maar die worstelen met zingeving of voldoening in wat ze doen; voor degenen die (misschien wel heel goed) een spel spelen dat ze niet zelf hebben uitgekozen; voor wie succes niet is gebaseerd op het veranderen van een bestaande werkwijze maar op overnieuw beginnen; en voor wie inspiratie zoekt bij het nadenken over wat ze met de rest van hun leven zouden kunnen en moeten doen. (En als je niet zeker weet of je in een van deze categorieën past, lees gewoon het boek – het is niet dik!)

Max, Zeno en Reus maken nu al lang deel uit van mijn leven. Maar telkens wanneer ik naar hun avonturen terugkeer, voel ik me er weer door geïnspireerd. Ik hoop dat jij er ook door wordt geïnspireerd. Maar bovenal hoop ik dat dit boek je zal doen glimlachen – en dat je je afvraagt waarom eigenlijk.

Het Goede Boek

Ze noemden het een revolutie. De les – het inzicht – had zich over de hele doolhof verspreid. Er was bijna geen muis die niet wist wat er in het Goede Boek stond.

Het was een diepgaand inzicht, dat niet veel logisch nadenken vergde. En elke muis kan je vertellen dat dat kenmerkend is voor alle grote waarheden. Dus werd het gezien als de grootste en in ieder geval de belangrijkste waarheid. Zo eenvoudig was het.

Het boek zei duidelijk: verandering vindt plaats. Je kunt erover blijven klagen, of je kunt met de tijd meegaan. Wees niet bang voor verandering. Aanvaard verandering. Je hebt geen invloed op wat er in de doolhof gebeurt. Waar je wel invloed op hebt is je manier van reageren.

Dat iedere muis van dit besef was doordrongen, betekende nog niet dat ze allemaal in staat

waren om dit in de praktijk te brengen. Bij sommigen lukte het heel goed. Zij leerden dat verandering onvermijdelijk en niet in de hand te houden was. Ze accepteerden dat ze machteloos waren tegen de machinaties van de doolhof – zij noemden het hun lot – en ze beloofden zich aan te passen.

Bij veel anderen lukte het minder goed. Ze hadden nog steeds last van periodes van angst, verstarring, depressie en wanhoop. Maar deze periodes kwamen minder vaak voor dan eerst. Deze groep muizen kreeg het veel beter in de doolhof.

Natuurlijk waren er ook muizen die zelden nadachten over wat het Goede Boek hun had geleerd. Ze waren het er in principe mee eens, maar ze hadden geen tijd of energie om hun gewoontes te veranderen. Gewoontes zijn nu eenmaal moeilijk af te leren. Ze zouden er wel een andere keer mee aan de slag gaan, misschien volgende week, misschien volgend jaar.

In het algemeen was het leven in de doolhof behoorlijk veranderd. Vroeger werden alle muizen wanhopig wanneer de kaas van de ene naar de andere plek werd verplaatst. Ze begrepen niet wat er aan de hand was. Ze vervloekten hun lot. Ze bleven in de voormalige kaashoek wachten en hoopten dat er weer kaas zou komen. Ze raakten geïrriteerd en verloren hun kalmte. Ze werden boos en maakten hun al moeilijke leven nog onaangener.

Na het lezen van het boek reageerden de muizen anders. Het verdwijnen van de kaas was nog steeds traumatisch en het was nog steeds onbegrijpelijk waarom de kaas was gepikt. Maar nu gingen de muizen op zoek naar nieuwe kaasopslagplaatsen. Degenen die zich de filosofie van het Goede Boek helemaal eigen hadden gemaakt, gingen als eerste op zoek naar nieuwe kaas.

Degenen die worstelden met de filosofie, die het moeilijk vonden om oude gewoontes af te leren, kwamen langzamer in beweging. Maar zij

begrepen wel dat ze met de tijd mee moesten gaan. Uiteindelijk gingen ook zij op zoek naar meer kaas.

Terwijl de muizen leerden mee te gaan met de tijd, wisten ze steeds meer kaas te vinden. Ze vonden hem sneller dan ooit. Het Goede Boek had gelijk! Ze hadden kaas ... meer kaas en sneller dan ooit tevoren. Veel beter kon je het als muis niet hebben.

En dus vroegen de muizen zich niet meer af waarom de kaas werd gepikt. Ze waren het er allemaal over eens dat er geen antwoord op die vraag was. Ze maakten geen plannen om het verplaatsen van de kaas tegen te gaan. Alleen een idioot kon denken dat het lot beïnvloed kon worden. Ze stelden vooral nooit meer de onredelijke vraag: 'Wie heeft mijn kaas gepikt?'

Het leven was gemakkelijker geworden. Het kwam allemaal neer op een eenvoudige vergelijking:

Je wilt kaas + er is geen kaas meer = ga op zoek naar kaas

Kaas is uiteindelijk het enige wat telt voor een muis in een doolhof.

Maar toen ...

Tja ... toen kwam Max.

En Max zat anders in elkaar.